

Nadleśniczy mgr inż. Marek Czader (Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bielsko)- wystąpienie na sesji Rady Powiatu w dn. 22 października 2020 r.

Witam Państwa bardzo serdecznie, Panie Przewodniczący, Panie i Panowie radni. Taki troszeczkę może przerywnik, temat mniej naglący, bo lasy tak szybko się nie zmieniają jak sytuacja w kraju, ale za to trochę tych informacji zapewne nam się przyda. Pozwólcie państwo, że pozwolę sobie przedstawić krótką prezentację na temat stanu lasów na terenie Nadleśnictwa na terenie powiatu. Panie Przewodniczący - Marek Czader Nadleśnictwo Bielsko, ta nazwa myli się nawet naszej jednostce nadrzędnej i bardzo często oni kierują do nas korespondencję, również na Nadleśnictwo Bielsko-Biała. Prowadzimy gospodarkę leśną na około 10 044 ha, przy czym na terenie powiatu bielskiego znajduje się 7 631 ha. Nasza powierzchnia jest bardzo zróżnicowana również wysokościowo, od prawie 250 m na terenie gminy Czechowice, Leśnictwo Zabrzeg, jezioro Goczałkowickie, aż do 1 257 m na Skrzyczynie. Rodzi to konsekwencje jeżeli chodzi o bogactwo siedlisk i gatunków. I praktycznie na naszym terenie występuje większość siedlisk górskich, wyżynnych i podgórskich. Od borów wysokogórskich przez lasy górskie, lasy mieszane górskie, lasy wyżynne, lasy mieszane wyżynne, lasy mieszane wilgotne, lasy łęgowe, olsy, aż po bory bagienne. W przeszłości skład gatunkowy nie był tak bogaty, a wiązało się to z tym, że cele gospodarki leśnej nastawione były głównie na produkcję drewna i przeszli właściciele tych ziem sadzili doskonale świerka w górach, a sosnę na niżu. Spójrzcie jak zmieniał się skład gatunkowy naszych drzewostanów od lat 70-tych, aż po lata ubiegłe. Taki największy trend to zmiana udziału świerka w naszych drzewostanach od prawie 60%, po dzisiaj 19%. Ta zmiana, czyli to zamieranie świerczyny w drzewostanach górskich trwa już stosunkowo długo. Niemniej jednak nasiliło się od roku 2006 do 2018. Wtedy obserwowaliśmy bardzo intensywny rozkład drzewostanów świerkowych, który trwa po dzień dzisiejszy. Nie mniej jednak z uwagi na to, że udział świerka spadł poniżej 20%, nie jest to zagrożeniem dla trwałości i zdrowotności lasów na terenie powiatu. W 2006 r. pozyskaliśmy średnio zasiedlonych drzew świerkowych ponad 33 000 m³, ale największy udział i największe pozyskanie w wyznaczonych wcześniej przez służbę leśną drzew zasilanych miało miejsce w 2008 r., w którym pozyskaliśmy prawie 92 000 m³ takiego drewna. Jest to bardzo dużo. Wtedy w dziesięcioleciu (2008- 2018) średniorocznie zgodnie z planem urządzenia lasów powinniśmy pozyskiwać około 40 000 m³, więc praktycznie w 2 lata zrobiliśmy 5-letni rozmiar użytkowania. Czy ta sprawa świerczyny całkowicie się rozwiązała? Otóż nie. Bo dziś niestety dosyć szybko rozpadają się młode drzewostany do 40 lat z udziałem świerka, które powstały

w przeszłości samorzutnie pod starym drzewostanem świerkowym i takich drzewostanów na terenie Nadleśnictwa mamy około 2 000 ha. Zapewne w najbliższych latach będzie to rodziło konieczność ich dalszej przebudowy i wydatkowania sporych środków pieniężnych na zmiany składów gatunkowych. Widzicie państwo, że obecnie głównym gatunkiem w naszym lesie jest buk, którego udział rośnie i wynosi już około 43%. Jeżeli mówimy o drzewostanach górskich, to warto zauważyć, że stopniowo bardzo powoli rośnie udział jodły. W latach sześćdziesiątych mówiono, że jodła z uwagi na swoją wrażliwość na zanieczyszczenia przemysłowe zniknie całkowicie z lasów. Od kilku lat obserwujemy (już nawet od kilkunastu) bardzo dobrą kondycję zdrowotną jodły i jej udział systematycznie wzrasta. W tej chwili wynosi około 5%. Chciałbym państwu również pokazać, jaki udział w stosunku do ogólnego rozmiaru użytkowania miały cięcia wymuszone przez stan zdrowotny drzewostanów. Trochę jest ta informacja, no nie użyję słowa zakłamana, ale niewłaściwa. Jako że po zakończeniu roku gospodarczego część cięć wykonanych nawet, jeżeli ma to charakter cięć sanitarnych, jeżeli jest zgodny z planowanym w planie urządzania lasu rodzajem cięcia, to kwalifikujemy to jako cięcia planowe i rozliczamy ich powierzchnię. Widzicie państwo, że w 2008 r. prawie połowę tych cięć zakwalifikowaliśmy jako cięcia planowe, a był to ten rok, w którym 91 000 m³ wycięliśmy jako porządkowanie posuszu, wywrotów i złomów w świerku. Skład gatunkowy z przewagą buka to też nie jest taka bardzo dobra sprawa. Dzisiaj wydaje się, że buk ma się świetnie, jego kondycja i stan zdrowotny jest doskonały, natomiast buk jest gatunkiem niezmiernie wrażliwym na suszę i nasi sąsiedzi Niemcy w tym roku już w Badenii-Wirtembergii musieli usunąć ponad 700 000 m³ posuszu bukowego. Buk nie patrząc na zasoby wody, po prostu przez cały sezon wegetacyjny dosyć intensywnie pobiera wodę i ją transpiruje, dlatego tak wielkie jest zagrożenie dla trwałości drzewostanów bukowych, których miejmy nadzieję jeszcze długo nie będziemy obserwowali. Musicie państwo mieć świadomość, że ten rok jest wyjątkowo korzystny, jeżeli chodzi o dopływ wody. Nasza stacja meteorologiczna zlokalizowana na szkółce leśnej w Gospodarstwie Nasiennym Wielka Łąka zanotowała największy rozmiar opadów od początku swojego istnienia, czyli od 2013 r. W tym roku już 1435 m³ opadów odnotowaliśmy na tej powierzchni. Ostatnim procesem negatywnym, który obserwujemy jest ciągle zamieranie jesiona. Jest to proces, który jest obserwowany w całej Polsce. Ma to duże znaczenie z uwagi na rzadkość i można powiedzieć cennieść takich siedlisk nadrzecznych, więc ten jesion zamiera. W tym roku usunęliśmy już 316 m³, czyli jakby skala jest zupełnie inna, a w ubiegłym roku ponad 1 000 m³. Takie mieliśmy lasy jeszcze w latach 70-tych, widzicie państwo to lasy iglaste z przewagą świerka. Ku takim lasom teraz zmierzamy - głównie bukowe, zróżnicowane, wielopiętrowe. W tym roku i to tylko są dane na terenie powiatu, prowadzimy zadania

gospodarcze w młodnikach, pielęgnację młodników na powierzchni prawie 290 ha, cięcia w młodszych klasach wieku, które mają na celu to, by pozostające drzewa miały lepsze warunki wzrostu i rozwoju. Prowadzimy na 292 ha cięcia odnowieniowe, czyli mające na celu wymianę pokoleń i zmianę składu gatunkowego lasu na powierzchni 190 ha. Wykonaliśmy w tym roku na terenie powiatu prawie 40 ha odnowień sztucznych. Nasz plan urządzania lasu przewiduje roczne pozyskanie drewna na poziomie około 47 000 m³. W tym roku ten plan jest nieco niższy i wynosi 43 000 m³, z uwagi na sytuację ekonomiczną wywołaną pandemią. Planujemy niewykonanie ok. 7 000 m³, a więc pozyskamy jeszcze mniej drewna. W tym roku już pozyskaliśmy prawie 4 000 m³ posuszu zasiedlonego w świerku. Na zlecenie Starostwa prowadzimy również nadzór na powierzchni 2 095 ha w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa. W tym roku nasz pracownik wydał 7 decyzji administracyjnych, z których 6 było decyzjami ustalającymi pozyskanie drewna wynikające z przyczyn sanitarnych, a jedna decyzja nakazywała odnowienie lasu. Wydaliśmy 112 świadectw legalności na masę 721 m³ drewna. Istnieją oczywiście problemy w nadzorze nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa. Wynikają one ze zdarzających się niestety, póki co incydentalnych zjawisk przekształcenia lasów na grunty nieleśne bez stosowania przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Stosowną korespondencję w tej kwestii prowadzimy z odpowiednimi organami, ale są to dosyć trudne sprawy i przywrócenie lasu jest bardzo długotrwałe, o ile niejednokrotnie wręcz niemożliwe. W naszym regionie istotne jest, żeby zachować kompromis pomiędzy celami ochrony środowiska, ochrony przyrody, a trendami rozwoju i turystyki. W ostatnich latach znacząco rozbudowały się ośrodki narciarskie w Szczyrku m. in. Szczyrkowski Ośrodek Narciarski, ale również Sport Arena w Szczyrku. Planowane jest również rozbudowanie Centralnego Ośrodka Sportu. W ostatnich latach na naszych terenach powstało bardzo wiele tras rowerowych typu Single Track. Daliśmy sporo zajęć Górskiemu Ochotniczemu Pogotowiu Ratunkowemu, jako że ilość zdarzeń na tych trasach jest bardzo duża. Trzeba pamiętać, że antropopresja, czyli człowiek, to jest ten trzeci z czynników, który ma bardzo duże, niestety negatywne przy przekroczeniu pewnych ram, wpływ na trwałość i zmienność ekosystemów leśnych. Dlatego tak ważne jest w momencie opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego, ale również wszelkich zamierzeń i celów inwestycyjnych, znajomość stanów docelowych. To znaczy trudno jest opiniować każdorazowo pojedyncze zwiększenie ośrodka nie mając kompletnej wiedzy na temat docelowego rozmiaru jego funkcjonowania. Wtedy można się odnieść kompleksowo na temat wszystkich możliwych problemów, które są związane przecież także z fragmentacją, zmniejszeniem powierzchni kompleksów leśnych. Ważne jest także to, że taką mamy

charakterystykę tego terenu, że w niektórych gminach, miejscowościach zabudowa wkracza do lasu, czy też od wielu lat w lesie się znajduje. Obserwujemy taką tendencję na zabudowę tych polan, hal, na których kiedyś w przeszłości również funkcjonowały pojedyncze gospodarstwa leśne. Wiąże się to z żądaniami mieszkańców na temat ustanowienia służebności przesyłowych i stwarza różne potencjalne konflikty w funkcjonowaniu. Wiadomo, że żyjąc w dzisiejszych czasach chcemy żyć godnie i posiadać wszystkie w dzisiejszych czasach dostępne udogodnienia, niekiedy w warunkach górskich, czy wysokogórskich enklawach jest to niezmiernie utrudnione. Zdarzają się też bardzo często sygnały od mieszkańców dotyczące przebywania dziko żyjących zwierząt na terenie zabudowań. Trzeba pamiętać, że my jednak bardzo głęboko przekształciliśmy to środowisko i wchodzimy w środowisko zwierząt i one tak naprawdę niekiedy nie mają się gdzie podziać, co nie znaczy, że się nie przystosowują i radzą sobie bardzo dobrze. Możemy powiedzieć, że w tej takiej najbliższej bytności, czyli praktycznie na rogatkach miasta Bielska, a także innych zurbanizowanych gmin i miast obserwujemy zwierzęta, których kiedyś może nie było, czy aż tyle nie było. Bardzo zwiększył się stan zwierzyny płowej, szczególnie jelenie. Trochę zmniejsza się populacja sarny, ale wynika to też z tego, że mamy w lasach zarówno wilki, jak i rysie. Niekiedy nawet na rogatkach miasta możemy zobaczyć jelenia, niedźwiedzia, więc widzicie państwo, że to nasze bezpośrednie sąsiedztwo nie wpływa tak aż bardzo negatywnie na istnienie życia w otaczającej nas przestrzeni. Bardzo dziękuję za uwagę.